

Никифоренко Юрій Леонідович,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

СУБ'ЄКТИ ПЕРЕЙНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ВІД ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

Статистичні дані Офісу Генерального прокурора дозволяють стверджувати про те, що перейняття кримінального провадження є затребуваною формою міжнародного співробітництва. Так, у 2022 році перейняття кримінального провадження становило 7,5 % серед усіх форм міжнародного співробітництва [1]. Втім, кримінальне провадження у порядку перейняття є досить складним інститутом кримінального судочинства, який потребує уваги як науковців, так і практиків.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 595 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, клопотання компетентних органів інших держав про перейняття Україною кримінального провадження розглядається центральним органом України щодо міжнародної правової допомоги або органом, уповноваженим здійснювати зносини відповідно до ч. 3 ст. 545 КПК України, протягом двадцяти днів з дня його надходження [1]. Центральним органом України щодо міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні є: Офіс Генерального прокурора, Міністерство юстиції України та Національне антикорупційне бюро України.

Разом з цим, у наступних частинах ст. 595 КПК України йдеться уже не про всіх суб'єктів, які є центральними органами України щодо міжнародного співробітництва, а лише про Офіс Генерального прокурора. Так, у ч. 3 ст. 595 КПК України вказано, що у разі перейняття кримінального провадження Офіс Генерального прокурора в порядку, передбаченому цим Кодексом, доручає здійснення досудового розслідування відповідному прокурору, про що повідомляє державу, яка надіслала запит. А, відповідно до ч. 4 ст. 595 КПК України, при відмові перейняти кримінальне провадження Офіс Генерального прокурора повертає матеріали відповідним органам іноземної держави з обґрунтуванням підстав відмови [2].

Така законодавча колізія потребує усунення. Це має бути єдиний орган, який буде вирішувати питання про перейняття чи відмову у перейнятті кримінального провадження. Так як частини 3 та 4 ст. 595 КПК України визначають Офіс Генерального прокурора як суб'єкта вирішення питання про перейняття чи відмову у перейнятті кримінального провадження, то, очевидно, що і в ч. 1 ст. 595 КПК України також має визначатися лише цей учасник кримінального

провадження. У зв'язку з вищенаведеним, ч. 1 ст. 595 КПК України пропонуємо викласти у такій редакції: «Клопотання компетентних органів інших держав про перейняття Україною кримінального провадження розглядається Офісом Генерального прокурора протягом двадцяти днів з дня його надходження».

Варто звернути увагу також на твердження А.В. Підгородинської про те, що законодавець непослідовно підійшов до визначення суб'єкта здійснення досудового розслідування у перейнятому кримінальному провадженні, зазначивши в ч. 3 ст. 595 КПК України, що у разі перейняття кримінального провадження Офіс Генерального прокурора в порядку, передбаченому КПК, доручає здійснення досудового розслідування відповідному прокурору, вказавши на прокурора, поряд із слідчим, як суб'єкта правомочного здійснювати будь-які передбачені КПК процесуальні дії [3, с. 192].

Дійсно, відповідно до вищенаведеної норми Офіс Генерального прокурора доручає здійснення досудового розслідування прокурору. Разом з цим, згідно із положеннями п. 17 ч. 2 ст. 36 КПК України, прокурор уповноважений доручати органу досудового розслідування виконання запиту (доручення) компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу або перейняття кримінального провадження, перевіряти повноту і законність проведення процесуальних дій, а також повноту, всебічність та об'єктивність розслідування у перейнятому кримінальному провадженні [2].

Тобто, відповідно до положень ч. 3 ст. 595 КПК України здійснення досудового розслідування у перейнятому кримінальному провадженні доручається прокурору, а згідно з п. 17 ч. 2 ст. 36 КПК України – виконання запиту про перейняття прокурор має доручати органу досудового розслідування. Така законодавча регламентація свідчить про колізію законодавства, яка потребує вирішення.

Очевидно, що здійснювати досудове розслідування у перейнятому кримінальному провадженні, як і у будь-якому іншому кримінальному провадженні, мають органи досудового розслідування, які перераховані у ч. 1 ст. 38 КПК України.

Прокурор, відповідно до його процесуальної функції, має здійснювати нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Окрім цього, згідно з ч. 2 ст. 36 КПК України «прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений: 1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом; 2) мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування; 3) доручати

органу досудового розслідування проведення досудового розслідування... 17) доручати органу досудового розслідування виконання запиту (доручення) компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу або перейняття кримінального провадження, перевіряти повноту і законність проведення процесуальних дій, а також повноту, всебічність та об'єктивність розслідування у перейнятому кримінальному провадженні...» [2].

Тобто, відповідно до вимог КПК України прокурор уповноважений розпочинати досудове розслідування та доручати його проведення органу досудового розслідування, а не здійснювати самостійно.

Варто також відмітити, що при регламентації міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні КПК України розмежовує компетенції Офісу Генерального прокурора як центрального органу України щодо міжнародного співробітництва та прокурора, який є процесуальним керівником у досудовому розслідуванні [3, с. 192].

Отже, у разі прийняття позитивного рішення щодо перейняття кримінального провадження Офіс Генерального прокурора надсилає отримані матеріали відповідному прокурору, але не для здійснення досудового розслідування, а для внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та доручення проведення розслідування відповідному органу досудового розслідування. На підставі вищевикладеного, пропонуємо внести відповідні зміни до ч. 3 ст. 595 та ч. 3 ст. 598 КПК України. Зокрема, у ч. 3 ст. 598 КПК України слово «прокурор» слід замінити на «детектив».

Список використаних джерел

1. Про роботу органів прокуратури. Офіс Генерального прокурора.: [сайт]. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-robotu-organiv-prokuraturi-2>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : затв. Законом України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-1775>

3. Підгородинська А. В. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів при перейнятті кримінального провадження. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 2. С. 190–193.